

Bilgi Dünyası'nda Standartlaşma Çalışmaları

Standardization Issues in Information World

Nermin ÇAKMAK, Sümeyye AKÇA

Makale Bilgisi / Article Information

Bu makaleye atıf yapmak için/ To cite this article:

Çakmak, N. ve Akça, S. (2017). Bilgi Dünyası'nda standartlaşma çalışmaları.
Bilgi Dünyası, 18(2), 163-168. doi: 10.15612/BD.2017.632

Makale türü / Paper type: Editörden / Editorial

Doi: 10.15612/BD.2017.632

Geliş Tarihi / Received: 28.12.2017

Kabul Tarihi / Accepted: 28.12.2017

Elektronik Yayınlanma Tarihi / Online Published: 29.12.2017

İletişim / Communication

Üniversite ve Araştırma Kütüphanecileri Derneği / University and Research Librarians Association

Posta Adresi / Postal Address: Marmara Sok. No:38/17 06420 Yenışehir, Ankara, TÜRKİYE/TURKEY

Tel: +90 312 430 03 61; Faks / Fax: +90 312 430 03 61; E-posta / E-mail: bilgi@bd.org.tr

Web: <http://www.bd.org.tr/index.php/bd/index>

Bilgi Dünyası'nda Standartlaşma Çalışmaları Standardization Issues in Information World

Nermin ÇAKMAK*, Sümeyye AKÇA**

Would you like your document to be accessible in a particular format in all platforms/ systems! In this era digital platforms are indispensable and the importance of journal standards has increased to its highest position. Thus, we reserved this editorial content to state the importance of the standards regarding scientific communication shortly and to our studies we planned for increasing journal standards, to increase the journal's overall quality. Additionally, we are going to share our implications concerning "TR Index National Academic Publishing Symposium" held by The Scientific and Technological Research Council of Turkey, Turkish Academic Network and Information Center Turkish Academic Network and Information Center (TÜBİTAK ULAKBİM) on 2-3 December 2017 in Antalya.

Değerli okurlarımız,

Yazdığınız içeriğin belirli bir biçim desteğiyle tüm platformlarda/sistemlerde okunabilmesine ne dersiniz! Dijital platformlardan vazgeçemediğimiz bu çağda bilimsel dergi standartlarının önemi yadsınamayacak derecede artıyor. Dolayısıyla, bu editoryal içeriği, dergi standartlarının bilimsel iletişimdeki önemine kısaca vurgu yaparak, Dergimizin niteliğini ve kalitesini artırmaya yönelik gerçekleştirmeyi planladığımız standartlaşma çalışmalarımıza ayırdık. Buna ek olarak, 2-3 Kasım 2017 tarihlerinde, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi (TÜBİTAK ULAKBİM) tarafından Antalya'da düzenlenen "TR Dizin Ulusal Akademik Yayıncılık Sempozyumu"ndan izlenimlerimizi de sizinle paylaşacağız.

Değerli okurlarımız, bir önceki editoryal*** yazımızda Dergimizin niteliğini ve kalitesini yükseltmek amacıyla bazı standartlaşma hazırlıkları içerisinde olduğumuzu sizlere paylaşmıştık. Bu sayımızda, tamamladığımız standartlaşma çalışmalarımızı sizlere sunuyor olmanın mutluluğunu yaşıyoruz.

* Dr., TMMOB Mimarlar Odası Kütüphanesi, ncakmak73@gmail.com

Dr., Library Department, Chamber of Architects of Turkey

** Dr., Ardahan Üniversitesi, Ardahan İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, sumeyyesakca@gmail.com

Dr., Ardahan University, Ardahan Faculty of Humanities and Letters, Department of Information Management

*** Bkz. Baysen, E. ve Çakmak, N. (2017). Bilgi Dünyası ve intihal. Bilgi Dünyası, 18(1), 1-7. doi: 10.15612/BD.2017.597

Türk Dil Kurumunun güncel Türkçe sözlüğüne (t. y) göre standart, "Belli bir tipe göre yapılmış veya ayrılmış, ölçün, ölçünlü, tek biçim" anlamına gelmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi akademik dergicilikte de standartlaşma önemli ve gereklidir. Akademik dergi standartları, dergilerin tüm dünyada görünürlüğünü ve kullanımını artırması; editör ve hakem değerlendirme süreçlerinin adil, şeffaf, bilimsel etik kurallar ve nesnel ölçütlere göre yönetilmesi; sistemlerin birbirini tanıması ve sistemler arası veri transferinin sağlanması; makale raporlama ve veri analizlerini kolaylaştırması; atıf analizlerinin yapılabilmesi ve etki faktörlerinin ölçülebilmesi gibi pek çok konuda dergilerin niteliğini etkiler (*Publication Manual* , 2010; DergiPark, t.y; Fujita, 2006; Hermanni ve Lemcke, 2017; Özmen, 2007).

Akademik dergi standartları, aynı zamanda, dergilerin Web of Science (WoS) ve Scopus gibi pek çok uluslararası atıf dizinlerine kabul edilmelerinde değerlendirme kriteri olarak karşımıza çıkmaktadır. WoS ve Scopus'un dergi seçimindeki genel değerlendirme kriterleri arasında, dergi yayımlama standartları; editöryal içerik; uluslararası çeşitlilik ve atıf analizlerini sayabiliriz. Bu temel kriterlerin içeriğine odaklandığımızda, derginin yayımlanma süresi (düzenlilik), dergi politikasının bulunması, herkes tarafından erişilebilen yayın etik ilkesinin olması, derginin erişilebilir İngilizce web sayfasının olması, hakem değerlendirmesinden geçmesi, DOI, ISSN, e-ISSN numarasının olması, editör ve hakem kurulunun dağılımında coğrafi çeşitlilik, bibliyografik bilginin İngilizce olması, İngilizce öz ve başlığın bulunması gibi daha pek çok değerlendirme ölçütlerinin yer aldığını görüyoruz (Cahue, 2017; Calto, 2017). WoS'un Avrupa Bölge editörü Cahue (2107), TR Dizin Ulusal Akademik Yayıncılık Sempozyumu'ndaki sunumunda, akademik dergilerde yer alması gereken bazı standart uygulamalardan bahsederek (İngilizce ve Türkçe özün bulunduğu giriş sayfasının ayrı sayfalarda düzenlenmesi, dergi ve makaleye ilişkin bilgilerin yer aldığı bir ön sayfanın olması gibi) bunların dergilerin değerlendirilmesinde göz önüne alındığına dikkat çekmiştir. Cahue, ayrıca derginin İngilizce dil editörünün bulunmasının, İngilizce makalelerin niteliğini yükselteceğini vurgulamıştır.

Bilimsel iletişimin her bir süreci için oluşturulan bu standartlar yayıncılık alanının tüm aktörlerinin işini kolaylaştırır. Örneğin, yayıncılar, dergi sahipleri ve editörler yayınlarının kalitesini bu standartlara göre ölçerek kendi kendilerini değerlendirebilirler. Ayrıca, araştırmacıların da çalışmalarının çıktısını yayımlatacağı dergiyi seçmelerinde standartlar belirleyici olabilir.

Bilgi Dünyası, önceki yayın kurulu üyelerinin çok değerli çalışmaları sayesinde yukarıda belirtilen kriterlerden birçoğunu karşılar durumdadır. Temmuz 2016'dan bu yana ise Dergimizin niteliğini ve kalitesini yükseltmek yönünde azimle çalışmaya devam ediyoruz. Dergimizin 2016 yılı 17/2'nci sayısındaki editöryal yazısında da ayrıntılarıyla açıkladığımız gibi, Derginin nitelik ve kalitesini artırmaya yönelik pek çok standartlaşma çalışmalarını hâlihazırda gerçekleştirmiş durumdayız (Yabancı Dil Editörü atanması,

* Bkz. Çakmak, N. (2016). Bilgi Dünyası'ndaki yeni gelişmeler. Bilgi Dünyası, 17(2). <http://www.bd.org.tr/index.php/bd/article/view/561/571> adresinden erişildi.

Yayın Değerlendirme Kurulu Üyesi (Hakem) listesinin güncellenmesi, hakem ve editör değerlendirme formlarının Dergi web sayfasına eklenmesi gibi.)

Değerli okurlarımız,

Bu sayımızla birlikte, WoS ve Scopus gibi uluslararası atıf dizinlerinin ve TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin'in dergi değerlendirme kriterleri içerisinde yer alan iki standartlaşma çalışmamızı sizlerle paylaşmak istiyoruz. Bunlardan ilki, "makale ön bilgilendirme sayfası" ile ilgilidir. Bu sayfa dergimizin bütün bölümlerinde (Hakemli, Görüşler, Tanıtım ve Eleştiri, Editoryal) yayımlanan çalışmalar için oluşturulmuştur. Makale ön bilgilendirme sayfasında, Dergi'nin Türkçe ve İngilizce adı, e-ISSN numarası, makalenin Türkçe ve İngilizce başlığı, yazar/ların ad ve soyadı/ları, makalenin bibliyografik künyesi (APA'ya göre), makalenin türü (hakemli, görüş, tanıtım ve eleştiri), DOI numarası, makalenin geliş, kabul ve yayımlanma tarihleri ve Derginin yönetim adresi (Türkçe ve İngilizce) bilgilerine yer verilmiştir. Diğer standartlaşma çalışmamız ise, ayrı ayrı düzenlenmiş "Türkçe ve İngilizce öz/abstract giriş sayfaları" ile ilgilidir. Dergimizin hakemli ve görüşler kısmında yer alan çalışmalar için ayrı ayrı Türkçe ve İngilizce giriş sayfası oluşturulmuştur. Böylelikle, uluslararası atıf dizinlerinde dergimizin indekslenmesinde tam, doğru ve güvenilir veri sunularak makalelerin görünürlüklerinin artması sağlanmış olacaktır.

Değerli okurlarımız,

Bir sonraki sayımızla birlikte, TÜBİTAK ULAKBİM TR Dizin tarafından tavsiye edilen (TÜBİTAK ULAKBİM, 2017) ve bazı ulusal ve uluslararası dergilerde de uygulanmaya başlanan (zorunlu değil, tavsiye niteliğinde) ORCID (Open Researcher and Contributor ID) numarasını yazarlarımızdan istemeye başlayacağız.

ORCID, araştırmacıların, bilimsel yayınlarındaki isim benzerliklerinden kaynaklanan karışıklığı önlemek üzere ortaya çıkmıştır (Sprague, 2017; "Requiring ORCID", 2017). ORCID numarası çalışmaya katkıda bulunan her bir yazarı ayrı ayrı tanımlayan dijital bir addir (ID) ("Requiring ORCID", 2017). Bu ID'nin kullanımıyla yazarların yayınları otomatik olarak güncellenir ve araştırmacının raporlama yükü azalmış olur.

ORCID numarasını diğer dergilerde olduğu gibi biz de seçenekli olarak Dergi Yönetim Sistemimize ekleyeceğiz. ORCID numarası olan yazarlarımız, dergimize makale başvurusu sırasında ORCID numaralarını ekleyebilirler. ORCID numarası olmayan ama dergimize makale başvurusu sırasında almak isteyen yazarlarımız da yönlendireceğimiz web adresinden (<https://orcid.org/signin>) giriş yaparak ORCID numaralarını alıp, makale başvuru sürecine devam edebilirler.

Değerli okurlarımız,

TÜBİTAK ULAKBİM'in ulusal akademik yayıncılığın, nitelik ve nicelik olarak kalitesinin yükseltilmesine, uluslararası alanda görünürlüğünün ve etki değerinin artırılmasına

yönelik düzenlenen bir dizi faaliyetlerden biri olan "TR Dizin Ulusal Akademik Yayıncılık Sempozyumu" bu yıl 2-4 Kasım tarihlerinde Antalya'da gerçekleştirildi. Sempozyuma süreli yayın editörleri ve sorumluları, yayıncılar, akademisyenler ve ticari veri tabanı temsilcileri katıldı. Sempozyumda, Bilgi Dünyası da iki editörümüzün katılımıyla temsil edildi.

Sempozyum, TÜBİTAK ULAKBİM Müdürü Mehmet Mirat Satoğlu'nun açılış konuşmasıyla başladı. Satoğlu konuşmasında, ULAKBİM'in faaliyet alanları ile Cahit Arf Bilgi Merkezi'nde yürütülen bilgi ve belge hizmetleri hakkında bilgi verdi. Sempozyum'un ilk gününde, açılış konuşmasından sonra, Clarivate Analytics Avrupa Editörü Dr. Mila Cahue'nin, WoS kapsamında dergi seçim ve değerlendirme süreçleri ile ilgili sunumunun ardından, Elsevier'dan Daniel Calto Scopus'ta dergi değerlendirme kriterlerine yer verdikten sonra, Scopus verilerine dayalı olarak Türkiye adresli dergilerin atif analizlerini ve performanslarını değerlendiren sunumunu yaptı. Ticari firma temsilcilerinin sunumunun ardından Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümünden Doç. Dr. Umut Al, mevcut sistemdeki aksaklıklar ve çelişkilere dikkatleri çektikten sonra, ulusal dergilerde bilimsel kalitenin yükseltilmesi için dikkat edilmesi gereken hususlara değindi. İlk günün öğleden sonraki oturumları TÜBİTAK Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Erol Arcaklıoğlu'nun, "TÜBİTAK AYEK, Etik Uygulamalar ve Sorunlar" başlıklı sunumu ile başladı. Arcaklıoğlu'nun ardından, TR Dizin komite üyeleri tarafından TR Dizin Online Dergi İzleme Sistemi (ODİS) ile ilgili yapılan değişiklikler paylaşıldı. Sonrasında bu değişiklikler doğrultusunda dergi başvurularının nasıl yapılacağı ve dergi ön değerlendirme yönteminin detayları aktarıldı. Sempozyumun ikinci gününde "editörlük", "hakemlik" ve "etik" başlıkları altında üç panel gerçekleştirildi. Bu panellerde standartlaşma, bilimsel etik (özellikle intihal), makale değerlendirme süreçlerinde editör ve hakemlerin görevleri gibi konular katılımcılarla birlikte tartışıldı. Dergi editörleri, akademisyenler ve yayıncılar açısından sektörün sorunlarının tartışıldığı bu toplantı bizler açısından oldukça verimli geçti.

Değerli okurlarımız,

Yeni yıla sayılı günler kala, hem Dergimizin 2017 yılına ait son sayısının yayımlanmasından hem de gelecek yılın heyecanını sizlerle paylaşmaktan çok mutluyuz. Bu sayımızda "Hakemli Makaleler" bölümünde iki önemli çalışmayı sizlerle paylaşıyoruz. "Haber Yayın Kararları Bağlamında Sezgisel veya Analitik Bilgi İşleme Modları" başlıklı hakemli yazıda, editörlerin haber yapım ve yayın kararlarının şartlara göre nasıl değiştiği, karar verme davranışlarının nasıl etkilendiği, haber yapım ve yayın kararlarını alırken hangi yöntemleri kullandıkları konusundaki araştırma çıktılarına yer verilmiştir. Literatür araştırmasının çıktılarının sunulduğu "Oldenburg'un Üçüncü Mekân Paradigması Bağlamında Kütüphane Mekânın Sorgulanması" başlıklı diğer hakemli yazıda da, kent sosyoloğu Ray Oldenburg'un "Üçüncü mekân paradigması" derinlemesine irdelenmiş ve üçüncü mekân paradigması çerçevesinde kütüphane mekânları sorgulanmıştır. Bu sayımızda ayrıca, "Tanıtım & Eleştiri" bölümümüzde arşiv konusunda iki kitap tanıtımını da sizlerle paylaşıyoruz. Yazarlarımıza Dergimize gösterdikleri ilgiden ve Dergimizin

kalitesinin artmasına yönelik yapmış oldukları değerli katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Bu sayımızda da hem Yayın Değerlendirme Kurulumuzda hâlihazırda bilimsel desteğini sürdüren hakemlerimizden hem de Dergimize gönderilen çalışmaların konusu doğrultusunda seçilen yeni hakemlerimizden önemli bilimsel görüş ve destek alınmıştır. Hakemlerimize emekleri ve yazıların kalitesini artırmaya yönelik yapmış oldukları değerli bilimsel katkılarından dolayı sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

Kaynakça

- Cahue, M. (2017). *Journal evaluation principles and process*. TR Dizin Ulusal Akademik Yayıncılık Sempozyumu'nda sunulan bildiri, TÜBİTAK ULAKBİM, Antalya. <http://ulakbim.tubitak.gov.tr/tr/haber/antalyada-tr-dizin-ulusal-akademik-yayincilik-sempozyumu-duzenlendi> adresinden erişildi.
- Calto, D. (2017). *What to do in order to be indexed and remain in SCOPUS accompanied by the data on the citation analysis of Turkish journals in SCOPUS*. TR Dizin Ulusal Akademik Yayıncılık Sempozyumu'nda sunulan bildiri, TÜBİTAK ULAKBİM, Antalya. <http://ulakbim.tubitak.gov.tr/tr/haber/antalyada-tr-dizin-ulusal-akademik-yayincilik-sempozyumu-duzenlendi> adresinden erişildi.
- DergiPark. (t.y.). *Hakkında*. <http://dergipark.gov.tr/page/about> adresinden erişildi.
- Fujita, M. S. L., (2006). The importance of standardization in the quality of a scientific publication. *Journal of Venomous Animals and Toxins including Tropical Diseases*, 12(3), 361-362. doi: 10.1590/S1678-91992006000300001
- Hermanni, H. ve Lemcke, J. (2017). A review of reporting standards in academic journals: A research note. *Survey Methods: Insights from the Field*, December. <http://surveyinsights.org/?p=8625> adresinden erişildi.
- Özmen, M. M. (2007). *Dergiler için kalite ölçütleri*. Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık-2007: 5. Ulusal Sempozyum'da sunulan bildiri, TÜBİTAK, Ankara. <http://uvf.ulakbim.gov.tr/tip/sempozyum5/page101-105.pdf> adresinden erişildi.
- Publication Manual of the American Psychological Association* (6. bs.). (2010). Washington, DC: American Psychological Association.
- Requiring ORCID in publishing workflows: Open letter*. (2017). <https://orcid.org/content/requiring-orcid-publication-workflows-open-letter> adresinde erişildi.
- Sprague, E. R. (2017). ORCID. *Journal of the Medical Library Association*, 105(2), 207-208. doi: dx.doi.org/10.5195/jmla.2017.89
- Standart. (t.y.). *Türk Dil Kurumu güncel Türkçe sözlük* içinde. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a3a6ea58205d1.71685139 adresinde erişildi.
- TÜBİTAK ULAKBİM. (2017). *TÜBİTAK ULAKBİM Türkiye dergileri dizini (TR Dizin) dergi değerlendirme kriterleri*. <http://cabim.ulakbim.gov.tr/tr-dizin/tr-dizin-dergi-degerlendirme-kriterleri/> adresinden erişildi.